

Tečaj XXXVI.

Studeni 1912.

Broj 11.

Šumarski list.

Organ

hrv.-slav. šumarskoga društva

Izdaje

Hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uređuje
BOGORIĆ KOSOVIĆ

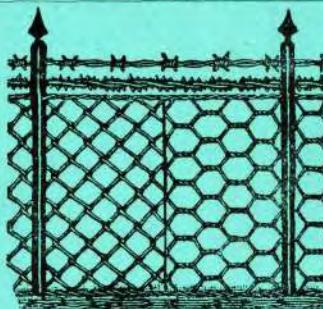
Izlazi svakog mjeseca.

ZAGREB 1912.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

BAUMSCHÜTZER II
JERGITSCH KLÄGENFURT

Br. 12 - 10

**Ilustrovani cjenik
br. 225. badava i
franco!**

Ograde iz žice

za vrtove, kuće, zvjerinjake, fasanerije itd.

Dvije tvornice, najizdašniji uspjeh.

Alpenländische Drahtindustrie

Ferd. Jergitsch Söhne,

Klagenfurt (poštanski pretinac
286) i Graz Göstingermaut i
Wien IV./1. Pressgasse 29.

Broj 13047 ex 1912.

U Slatini dne 12. listopada 1912.

Predmet: Vaška zemljistična zajednica dražba hrastovih stabala.

Oglas dražbe hrastovih stabala.

Dne 15. studena 1912. u 10 sati prije podne obdržavati će se u uredu kr. kotarske oblasti u Slatini putem pismenih ponuda dražba vrhu 872 komada hrastovih stabala, stoećih u šumi z. z. Vaška uz iskličnu cijenu od 26 230 kruna.

Biljegovane ponude imadu biti obložene sa 10% jamčevine od izklične cijene u gotovom novcu ili vrijednostnim papirima.

Na ponude ispod isklične cijene kao i na brzojavne ponude ne će se uzeti nikakav obzir.

Pobliže dražbene uvjete moći je uviditi za vrijeme uredovnih sati kod šumarskog izvjestitelja kr. kotarske oblasti u Slatini.

Kotarski upravitelj
Benak v. r.

ŠUMARSKI LIST

Preplata za nečlanove K 12 na godinu. — Članovi šumar društva dobivaju list bezplatno. — Članarina iznosi za utežljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10 i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K 2 i 1 K pristupnine i za »Šum. list« K 4 u ime preplate. — »Lugarski viestnik« dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj »Šum. lista« stoji 1 K. Članarinu i preplatu na list prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina za oglase: za 1 stranicu 16 K; za pol stranice 9 K; za trećinu stranice 7 K; četvrt stranice 6 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjereni popust.

Šumske štete i šumsko-odštetni cjenici.

Piše B. Kosović, kr. zem. šum. nadzornik.

I.

Šumska površina kraljevinah Hrvatske i Slavonije jest bezdvojno tolika, da bi lahko mogla podmirivati sve potrebe žiteljstva na gradji i ogrjevu. No razne okolnosti, a naročito segregacionalnim i njima sličnim zakonima stvoreni novi posjedovni odnosa, zatim razna novovjeka za izvažanje drva vrlo povoljna prometila, slaba privreda žiteljstva itd. jesu uzrok da žiteljstvo, naročito seljačko, svojih potreba na drvu njemu do sada običajnim načinom pokriti ne može, nego je često upravo prisiljeno da mora praviti šumske štete i zalaziti u šumsku kradju.

Dok nije bila provedena segregacija i dok nisu bila zavedena razna prometila, kojima se sada drvo iz zemlje u velikoj mjeri u najudaljenije krajeve svijeta izvažati može i izvaža, stajala je cijela tada još zajednička šumska površina sa svima njezinima proizvodima na razpolaganje šumovlastnikom i njihovim podložnikom. Šumski proizvodi nisu imali skoro nikakove cijene, pak su se s toga i mogli ovlaštenici, uz male iznimke, tako rekuć po miloj volji drvariti, bez štete po prihodnu snagu šume same i bez bojazni, da će šumovlastniku drva uzmanjkati za njegove privatne potrebe.

Segregacija stvorila je naprečac sasvim novo stanje u pogledu posjeda i uživanja šuma. Veliku šumsku površinu razdije-

lilo se medju gospodare i podložnike tako, da su gospodari dobili veći i bolji dio, a podložnici jedva toliko, da su za prvi čas mogli dohodcima šume podmirivati potrebu na drvu. Drugačije nije bilo ni moguće dijeliti, jer su se segregacionalni zakoni svih zemalja stavili na stanovište, da se šumske služnosti imadu odkupiti prema gospodarstvenim potrebama i obsegu uživanja, koje je zakon zatekao.

Na razmnožavanje žiteljstva i napredovanje gospodarstva u budućnosti nisu ni zakoni stranih zemalja, pa ni naš zakon, uzeli nikakova obzira.

Pošto se je pučanstvo doskora umnožilo i gospodarski uznapredovalo, a uslijed toga porasla i potreba na drvu, nije ju više mogla bivšim podložnikom dosudjena šuma podmirivati. Mnogi i mnogi nisu predvidili, da će ta oskudica na drvu tako brzo nastupiti kao što je nastupila, pak s toga nisu novih šuma ni odgojili niti su si ih za vremena kupom pribavili.

Usljed novovjekih sgodnih prometila počeli su vlastnici velikih šuma drvo u velikoj mjeri izvažati u inozemstvo, a cijena drva dosegla je uslijed toga toliku visinu, da ju obični seljak obzirom na slabu prihodnu snagu svoga gospodarstva platiti ne može. Dapače, posjednici velikih šuma niti neće na drvu oskudnom seljačtvu da prodavaju drvo ni na malo, jer im je puno sgodnije isto prodavati na veliko i to redovno za izvoz u inozemstvo.

Osobito brzo nastupila je oskudica na drvu u zapadnom dijelu bivše vojne Krajine. Zakoni o odkupu šum. služnosti u tom dijelu kraljevine Hrvatske sadržavali su naime ustanovu, da se imadu u prvom redu i pred svima drugima namiriti pravoužitnici sa tolikim dijelom šumske površine, kolika će im moći prema njihovim dosadanjim potrebama za sva vremena u budućnosti pokrivati njihove potrebe na drvu. Pošto se je mislilo, da će jedna polovica svih šuma svake bivše graničarske pukovnije moći podmirivati te potrebe bivših graničara, dapače, da će oni iz te polovice još od suvišaka dohodata na drvu moći još i graditi ceste, škole i t. d. to je u zakon osim prvo nave-

dene ustanove uvrštena još i ustanova, da se bivšim graničarom u gornje svrhe mora dati polovica šuma njihove pukovnije. Druga polovica postala je vlastničtvom kr. drž- zajed. šum. erara.

Za šumara strukovnjaka je upravo nepojmljivo, kako su te obje ustanove mogle biti uvrštene u jedan te isti zakon o od-kupu šumskih služnosti, kad one u stanovitim slučajevima jedna drugu upravo podpuno izključuju. Evidentno je naime, da na stanovitoj šumskoj površini može prirašćivati samo stanovita količina drva, te da ta količina ne može podmirivati potrebu žiteljstva na drvu, ako je ta potreba veća od one količine što prirašćuje.

Logično bi bilo s toga, da se je u zakon uvrstilo ili 1. da se šume imadu dijeliti po polovici vrijednosti, pa što koga zapalo da zapalo, ili 2. da se imade ustanoviti potreba ovlaštenika, te dodijeliti ovlaštenikom toliku površinu, koja će moći potrajno tu potrebu podmirivati, ili napokon 3. da se je odredilo predati polovicu šuma ovlaštenicima, a ako ta polovica nebi mogla u kojoj im. občini podmirivati potreba ovlaštenika, da im se tada ima dati barem još toliko šume, da budu mogli svoje redovite potrebe na gradji i ogrjevu potrajno podmirivati. No to nije učinjeno, nego je, kako je jur gore spomenuto, rečeno, da se pravoužitnikom u bivšoj vojnoj Krajini imade za podpuno podmirivanje njihovih od starine pripadajućih ih potreba na ogrjevu i gradji dati polovica erarskih šuma vojne Krajine i to u svakoj pukovnijskoj občini polovica državi, a polovica budućoj imovnoj občini.

Već letimičnim izračunanjem potrebe graničarskih obitelji na drvu i izračunanjem godišnjeg prirasta dotične šumske površine na drvu, moglo se je kod većine im. občina vrlo lahko ustanoviti, da ta polovica neće moći pokrivati ni najnuždije potrebe pravo užitnika na drvu, a kamo li da bi se iz utržaka njezinih suvišaka mogle još izvadjati razne opće koristne investicije.

Osim toga što su ovlaštenici naročito oni u bivšoj vojnoj Krajini dobili za svoje potrebe premalenu proizvodnu šumsku površinu dobili su i teret, da moraju uzdržavati skupu šumsku upravu i o svom trošku praviti puteve i ina prometila. Da se ti troškovi podmire, trebalo je opet dosta drva na veliko pro-

dati, a to je kako je poznato opet išlo a conto i onako suženih užitaka pravoužitnika.

Ne ćemo se upuštati u razglabanje pitanja, koji bi od gore spomenutih načina diobe šume u bivšoj vojnoj Krajini sa pravnoga gledišta bio najpravedniji, a koji po pravoužitnike najpovoljniji, jer to u ovu razpravicu nespada. Jedino moramo ope-tovano iztaknuti, da je odabrani i provedeni način uzrokom, da se u Krajini po žiteljstvu ne samo prave, nego upravo i moraju praviti šumske štete.

Sasvim isto je i u bivšem provincijalu, gdje se je žiteljstvo razmnožilo, a segregacijom dobivena šumska površina ostala ista, te gdje uslijed toga žiteljstvo ne može ni badava ni za novac potrebno drvo dobiti.

Istina je doduše, da ima i takovih šumoštetnika, koji prave štete iz obnosti ili iz koristoljublja, no ipak se mora priznati, da je takovih razmjerno malen broj.

Osim toga glavnoga uzroka može se reći, da je i nezgodno smještenje dobnih razreda, naročito starijih sastojina, a po tom i odaljenost sjećina često uzrokom većim šum. štetama, pogotovo u krajevima gdje nema dosta voznoga blaga i gdje putevi u šume nisu izgradjeni, te žiteljstvo voli praviti kvar u bližim šumama, nego ići po odkazano drvo u udaljene rezove.

Osobito mnogo pravi se kvara utjerivanjem blaga u branjevine, a mnogo se šumskih odšteta presudi i za utjerivanje blaga u nezabranjene tajde šume. Uzroci tim štetama jesu razni, no najobičniji uzrok jest taj, što su tajde šume i branjevine često u blizini kuća te što su nezagradjene i tako lahko blagu pristupne.

U predjelima, gdje nema dovoljno i valjanih pašnjaka, gdje nema sijeno producirajućih livada, a dovoz sijena je iz udaljenijih krajeva nerazmjerno skup, tamo sibilja nije čudo, što se blago u kvar utjerava i naročito kresanjem brsta šuma tamani. I najveći prijatelj šume posegnuo bi za brstom, kad bi mu blago gladovalo, a kako neće posegnuti neuki Krajišnik, koji za vrijeme Krajine tako rekuć sijena nikada ni kupovao

nije, nego je po cijeloj, tada zajedničkoj šumi, blago napasivao, po proplancima travu kosio i t. d.

Iz sudbenih razprava o raznim kradjama i prekršajima znademo, da sudovi na osnovu gradjanskog i kaznenog zakona uvažaju olahkotne okolnosti, te kazne u manjoj mjeri prestupitelje, ako su bili prilikama prisiljeni, da štetu počine. Oštećeni pako ne rijedko takovima prestupiteljima iz milosrdja ili veledušja opravštaju bud djelomice bud sasvim naplatu nanešene im štete.

Takav postupak mogao bi se, a i morao bi se primjeniti i na mnoge i mnoge šumske prekršaje, kad iz netom obrazloženoga znademo, da se i oni većinom prave iz velike potrebe i nužde. No žalibože to se ne dogadja, jer mnogi šumovlastnici, a i veliki dio šumara stručara drži, da se mora sa šumosteticima drakonski postupati, te nastoje raznima, dapače zakonskim propisima upravo protivećima se sredstvima žiteljstvo od šteta odvratiti. Uspjeh im je redovito negativan, jer kad žiteljstvo drva nema niti ga dobije, a treba ga, ono će si ga prisvojiti pa makar mu neznam kakva kazna i odšteta prijetila.

Jedno od takovih glavnih drakonskih sredstva, kojima se šumovlastnici i šumarsko osoblje služi, jest zastrašivanje žitelja računanjem visokih šumske odšteta, na temelju u tu svrhu po njima već sastavljenih šumsko-odštetnih cjenika.

Ta želja za zastrašivanjem izobličila je gdje koje naše šumsko odštetne cjenike tako, da oni ne mogu izdržati ni pravne ni stručne kritike, a i mnogomu i mnogomu šumaru oduzela je upravo sasvim smisao za shvaćanje te grane šumarstva.

Moramo priznati da ni pravnici pravnoj strani te grane šumarstva ne posvećuje dovoljno pažnje, a posljedica je, da žiteljstvo neopravdano trpi, bez da je time ikomu što god pomženo.

Istina je, da mi kao šumari, koji nismo ujedno i vlastnici šuma, ne možemo prema gore obrazloženom dijeliti milosti i opravštati ili smanjivati odštete za štete u šumama počinjene,

ali nam je ipak dužnost visinu istih skroz sdušno i propisno ustanoviti. Na to nas nuka ne samo čovječnost nego i jasno slovo kaznenoga zakona, koji nam pod pretnjom stroge kazne brani z n a l i c e i h o t i c e obračunati veću odštetu, nego se ista dokazati može. Na to nas nuka takodjer i ustanova gradj. zakona (§ 1300.) prema kojoj smo kao stručnjaci dužni stranki naknaditi odštetu za štetu, što smo joj podavanjem kri-voga savjeta prouzročili.

Ne preostaje nam dakle ništa drugo, nego da se u pogledu saštava cijenika i obračunavanja šumskih odšteta držimo skroz i skroz obćih temeljnih principa gradjanskoga zakona o odštećivanju za počinjene štete i specialnih na to se odnosećih propisa šumskoga zakona.

Odnosne ustanove gradj. zakona jesu:

§ 1293. Šteta zove se svaki kvar, načinjen komu god u imovini, u pravima ili u njegovoj osobi. Od štete se razlikuje izmak dobitka, kojemu se tko po običajnom hodu stvari nadati može.

K ovom paragrafu ima za gradjanske parnice tumačeća rješitba od 16. X. 1895. broj 11652 G. H. 1896. br. 14. koja glasi: Tko tvrdi, da ima pravo na odštetu za izmaklu dobit, mora da zaoto navede protivne činjenice i da ih dokaže, ter nije dovoljno, da za izmaklu korist jednostavno samo nudi dokaz prisegom od ucjene ili sa očevodom po vještacima.

§. 1294. Šteta proizlazi ili odtuda, ako je koja druga osoba štogod učinila ili učiniti propustila protiv zakona, ili od nenadanoga slučaja.

Odšteta protuzakonita čini se navalice ili nehotice.

Odšteta navalice osniva se stranom u zloj namisli, ako se šteta učinjena znajući ili hotice, stranom u nepažnji, ako je prouzročena po krivnom neznanstvu ili s nedostatka nadležne pomnje ili nadležne marljivosti. Oba ta načina zovu se krivina,

§ 1295. Svaki ima pravo iskati od oštetioца, da mu naknadi štetu, kojoj je on kriv, te mu je učinjena bila šteta ta prouzročena s toga, jer se prekršila kakova dužnost pogodbena ili neodvisno od pogodbe.

§ 1296. Kada je dvojba uzima se, da se šteta dogodila bez tudje krivnje.

§ 1306. Redovito nitko nije dužan naknaditi štetu, koju je prouzročio, ne budući tome kriv, ili po kakovom djeljanu nehotice.

Osim toga je za nas važno znati, da su po § 1309 o. g. z. dužni štetu, po djeci počinjenu, naknaditi one osobe, koje bi morale na djecu paziti, ali su to učiniti propustile, nadalje, da za štetu učinjenu po živinčetu prema § 1320. o. g. z. odgovara onaj, tko je životinju u štetu natjerao ili je čuvati zanemario. Ne može li se dokazati u tom krivnja kojoj osobi, onda se uzima, da je šteta slučajno nastala.

§ 1323. Kada se radi o naknadi prouzročene štete mora svekoliko u prijašnje stanje biti povraćeno ili ako to ne može da bude, ima se platiti vrijednost izhodeća od procjene. Ako se obveza naknadjenja tiče samo pretrpljene štete, tad je naknada štete u pravom smislu, ako li se obveza ta polaže i na izmakli dobitak, i na zagladjenje prouzročene uvrede, zove se puno zadovoljenje.

§ 1324. Ako je kome učinjena šteta po zloj namisli, ili po velikoj nepomnji, oštećenik ima pravo iskati puno zadovoljenje, a u ostalim slučajevima samo naknadu štete u pravom smislu. Gdje se u zakonu nalazi obćeniti izraz »naknada« valja u tom slučaju prosuditi polag ovog pravila, koja se vrsta naknade ima dati.

Navlastito pako određuje. o. g. z. u § 1331. glede odštete za štetu počinjenu u imovini: Ako je tko oštećen u svojoj imovini navlaš, ili po tudjoj očitoj nemarnosti, taj ima pravo iskati takodjer izmakli dobitak, i ako je šteta prouzročena po kakovom djeljanju zabranjenom u zakonu kaznenom, ili od objesti ili zloradosti, može iskati i vrijednost osobite naklonosti.

§ 1332. Šteta učinjena po manjoj nepomnji ili nemarnosti, naknadjuje se polag običajne vrijednosti, koju je stvar imala u vrijeme, kada je bila oštećena.

§ 1338. Ako je oštetilac prestupio u isto vrijeme kakav kazneni zakon, podvržen je takodjer određenoj kazni.

Idemo li dalje naći čemo u kaznenom zakonu, da se po §§ 178—180. za zločinstvo kradje, a po § 460. za prekršaje i prestupke proti tujem imetu određuje u ime kazne kaznu zatvora, odnosno kazan globe ili ukora, no nigdje nećemo naći, da bi uime kazne imao štetočinac platiti oštećenome kakovu veću odštetu, osim samo onoliko za koliko je faktično oštećen.

Sravnimo li pak ustanove našega šumskoga zakona sa tima ustanovama gradjanskoga i kaznenoga zakona naći čemo, da je šumski zakon za počinjene šumske štete uz njeke modifikacije veoma precizno usvojio u tim zakonima izražene glavne principe o odštećivanju.

On sasvim jasno u § 62. određuje, da se šumoštetnik ima kazniti ukorom zatvorom ili globom, ali o tome, da bi on uime kazne imao platiti oštećenome kakovu povišenu odštetu, nema u šum. zakonu ni spomena, a potom grieveši svaki onaj, koji znalice, tobože uime kazne, obračunava veće odštete za šum. štete, nego to propisuje pril. D. k šum. zakonu. Jedino se je šum. zakon u svojim odredbama udalečio od obih principa za slučajevе, kad se šteta dogodi nehotice, jer u pogledu visine odštete ne luči štete hotice i nehotice počinjene, nego za sve te štete bez razlike određuje, da se imadu računati odštete sa gledišta manjih ili većih zlih posljedica po šumu, a ne po tome, da li je tko hotice ili nehotice štetu počinio.

Moramo ovdje iztaknuti, da opći šum. zakon, koji je donjekle modificiran i izdan kao šum. zakon za Krajinu od g. 1860. sadržaje takodjer jednu ustanovu, kojom je određeno, da strani (inozemci i provincialiste) moraju uime odštete za šumske štete, platiti dvostruku svotu, što nije ni sa pravnog ni sa stručnog gledišta opravdano.

Ta ustanova došla je u taj šum. zakon sjegurno uslijed njeke pravne zablude, no ta ustanova izgubila bi svoju snagu kada bi štetočinac zatražio smanjenje odštete putem gradjanskoga suda, jer bi tada dotični sudac odredio odšteni iznos na temelju općih pravnih principa propisanih u gradj. zakonu, a

koji principi kako smo jur spomenuli takovo obračunavanje nepoznuju.

Inače je cijeli pril. D. k. §§ 73. i 76. š. zak. koji određuje, kako se imadu obračunavati šumske odštete prema svim pravnim principima vrlo precizno sastavljen, te nam je upravo veoma čudno, da ima toliko i toliko inače i vrstnih šumar. strukovnjaka, koji glede obračunavanja šumskih odšteta i glede principa, koji za to obračunavanje vrijede, imaju tima propisima upravo oprečne nazore.

Ovu pojavu nemožemo si inače protumačiti nego time, da su ti strukovnjaci u mlađoj dobili zapali u nauku takovima starijima, koji si u svojoj velikoj brigi za održanje šume, nisu puno glave trli za to, kako će to postići, nego su držali, da se to može uspješno postići jedino što većom odštetom, tj. time, da se odštetom štetočinac ujedno i kazni.

Da takovo shvaćanje nemože sa pravnoga gledišta izdržati kritike, jasno je samo po sebi, jer odšteta i kazna su dvije sasvim posebne stvari, koje nemaju ništa zajedničkoga. Odšteta po svojem smislu ide u korist oštećenoga, a kazna ide u javnu korist. Stoga se može punim pravom reći da je odšteta pravo oštećenoga, a kazna da je pravo države, te da oba ta faktora mogu sa svojim pravom po volji, bolje rekuć po postojećima propisima razpolagati. Interes oštećenoga sastoji u tome, da mu se šteta podpuno naknadi, a interes države ide za time, da krivac bude kažnjen i kaznom se popravi. Logično se iz toga mora zaključiti, da ni država nije vlastna ono što se u njezinu ili tzv. javnu korist dosudi, pokloni bez ikakova opravdana razloga privatnoj stranki. Ako krivac u korist obćeg mira, mora odsjediti svoju kaznu zatvora, onda ta javnost ima pravo zahtjevati, da se radi iste svrhe umjesto kazne dosudjena globala upotrebi takodjer u javne svrhe, a ne da se pokloni stranki. Toga radi nije izpravno mišljenje, da se odšteta može povisiti u svrhu, da se krivac kazni, nego se odšta i kazna moraju točno lučiti.

Mi za našega gledišta neimamo ništa proti tomu, dapače bi to mogli najtoplje zagovarati, da se kazna zatvora za šumske

prekršaje u obće napusti, a da se u mjesto nje uvede kazna globe, koja bi išla u šumsko-ogojne ili ine šumske svrhe cijele zemlje.

Od zatvora naime neima absolutno nitko nikakve koristi, a svrha i poboljšanje štetočinca se njome redovno nepostizava. Zatvaranjem ljudih gubi se radna snaga naroda a zatvoreni, umjesto da se popravlja, uči se faktično samo ljenčariti, a u dokolici nauči se od drugih kažnjenika kojekakovima lopovštinama ili ako ne, a ono se barem privikne na zatvaranje tako, da izgubi ljudski ponos i stid, te mu je svejedno bio on zatvoren ili ne. Poznato nam je iz prakse da žiteljstvo u mnogim predjelima naše zemlje zatvor radi šum. štete niti nesmatra sramotom, a po tom niti kaznom. Jedino što ga od zatvora odvraća je po našem mnijenju to. što mu ukućani ili u obće nedonesu ili zaborave donesti jela, te mora u zatvoru gladovati, ali i to se sbude tek kadkada i to s početka, dok vječni posjetitelj rešta nenauči svoje ukućane, da mu moraju jelo donašati, ili njegove dugove za jelo plaćati.

Kad bi se to zatvaranje pretvorilo u globu, namakao bi se tečajem vremena upravo ogroman kapital za provadjanje velikih kulturnih zadataka, kao za pošumljenje krša, melioriranje pašnjaka itd., koje bi se radnje po svojoj bitnosti i onako morale izvadjati na obći teret, a nemogu se kako treba izvadjati lih radi toga, jer neima zemlja dovoljno za to razpoloživih sredstva.

Odnosnim propisima dala bi se globa odrediti u postotcima visine odštete već prema težini učinjenoga prekršaja tako, da bi se npr. za oštećivanje umjetnih kultura na eksponiranim mjestima ustanovio kao kazna puno veći postotak, nego za oštećivanje naravnog naraštaja. veći postotak za mlada prirašćujuća drva nego za sječiva stabla etc.

Ovakov propis imao bi po našem mnijenju i moralnoga uspjeha. jer bi se svaki žacao sjeći npr. mlada stabalca, kada bi platio za 1 pr. m. takovih drva 3 krune odštete, ali 10 kruna globe, dočim je mogao jeftinije proći, kada bi bio usjekao 1 pr. m. sječivog drva i platio 3 krune odštete, a samo 1 krunu

ili još manje globe. Tada bi i okorjelom šumoštetniku puklo pred očima, da se njega neguli, nego da ga se kazni jer sječe ono što se još sjeći nesmije.

Imali smo prilike ovo pitanje razglobiti i sa našim seljacima, pak smo se osvjedočili, da i oni smatraju takove propise opravdanijima i boljima od današnjih, jer odgovaraju više i kod nas već zavladalom principu: vrijeme je novac! I po njihovu nazoru trati narod vrijeme u zatvorima a mogao bi ga bolje i koristnije upotrijebiti. I po njihovom nazoru je novac novac, pak će svatko radje manje platiti nego više, a po tom će biti prisiljen, da naredi manje štetan prekršaj po šumsku kulturu, nego više štetan.

Imamo li dakle na umu naprvo navedene ustanove gradj. i kaznenog zakona, moramo imati na umu i to, da se te ustanove moraju i provadjati, jer inače neizvršitelj podpada kazni. Svaki dakle, koji obračunava šumske odštete više, nego što odgovara zakonskim propisima, mora biti i pripravan, da će za to odgovarati, čim se za to sazna.

On mora imati na umu i to, da svaki odštećenik i odštetitelj ima pravo šumsku odštetu dati si preobračunati putem gradjanskoga suda, ako mu se čini da mu je previše, odnosno premalo obračunato.

Prema tomu mora takav obračunatelj znati, da će se njegov rad u tom pravcu brzo odkriti, a po tom da će mu se brzo i na kraj stati.

Istina je doduše, da uredujući sudci koli od sudbenih, toli i od polit. oblasti redovno usvajaju obračune vještaka, pa stoga presudjuju i šumske odštete onako, kako su i obračunate, no to čine svakako u predpostavki, da su i cjenici za šumske kvarove u duhu zakona sastavljeni, i da su odštetni iznosi u duhu tih zakona i cijenika obračunati.

Kad bi takav sudac došao do uvjerenja, da je odšteta za šumsku štetu neizpravno obračunata, on bi se sjegurno odmah poslužio svojim pravom, i tražio druge vještake, da štetu preobračunaju.

No ne samo to, on može zatražiti, da vještaci to svoje obračunavanje i obrazlože, te izpostavi li se, da je odšteta unatoč uporabe po nadležnim oblastima potvrđenih, ali krivo sastavljenih cijenika neizpravno obračunata, može on i po svojem uvjerenju odštetu dopitati, i stranke glede većeg, odnosno manjeg odštetnog zahtjeva, odlučiti na redoviti put pravde.

Smislimo li sve u jednu, to vidimo, da s jedne strane nijednomo obračunatelju obračunavanje velike odštete u svrhu potraživanja ili u svrhu kazne nepomaže, jer i proti tomu ima krivac dovoljno pravnih ljekova da se pomogne, a s druge strane vidimo i to, da je i svaki inače obzirni i svjestni obračunatelj prijavnica u velikoj neprilici, ako zatekne u krijeposti pogrešno sastavljeni šumsko odštetni cijenik, po kojem u smislu šum. zakona mora odštete obračunavati, a za koje unaprvo znade, da ih mogu stranke napadati i da će uspjeti, ako ih napadaju.

Nastaje za njega pitanje hoće li se ogrješiti o šum. zakon ili o svoju savjest, a po tom, da li će biti pripravan podnjeti jednu ili drugu kaznu, koju jedan ili drugi način obračunavanja sa sobom donosi.

Ovo pitanje kod nas još nije riješeno, a mi smatramo za prijeko nuždno da bi ga trebalo jedanput za svagda sa pravnoga gledišta riješiti.

Za savjestnog urednika je i zakon i savjest svetinja, a po tome je tim teža borba u njemu, ako nemože prosuditi, odnosno bolje rekuć ako nesmije sam prosudjivati, koji bi način obračunavanja bio bolji.

Toga radi držimo skroz shodnim, da se i šumari stručari nisu dužni držati spomenutog propisa mrtvog slova šum. zakona, jer su ta slova često puta drugačije stilizirana nego su smisljena ili se pak, ako su i izpravno stilizirana, mogu često puta višestранo tumačiti.

Biti će stoga puno izpravnije, ako se i šumari kao obračunavatelji prijavnica nebudu držali toliko mrtvoga slova šum. zakona, nego duha i težnje, koja se je propisima šum. zakona postići namjeravala.

Po duhu toga zakona nisu šum. stručnjaci kao obračunavatelji šum. odštetni prijavnica ništa drugo, nego samo savjetujući organi pravnika sudaca, oni su dakle pozvani, da ne samo šumske odštete obračunavaju, nego, da i dotičnog uredujućeg sudca uvjere, da je vrijednost štete onolika, koliko je obračunom izkazano.

Obračunavatelj po tome može štetu obračunati po cjeniku, ako je cjenik izpravno sastavljen, no ako cjenik nije izpravno sastavljen, onda je dužnost obračunavatelja, da odštetu po njemu obračuna ali ujedno, da uredujućeg sudca upozori, da je dotični cjenik krivo sastavljen.

Kako će oblasti u molbenom tečaju pitanje o obračunavanju po jednom ili drugom načinu riješiti, to je njihova stvar skroz pravne naravi.

Istina Bog, ovo zvuči njekako, da bi mi stručnjaci tim postupkom naličili ptici noju, koja u slučaju pogibelji turi glavu u pijesak, pak se dalje ne brine za izlazak iz težke situacije, nego svu budućnost izlazka polaže u ruke sudsbine, dotično mi u ovom slučaju u ruke pravnika.

No ovakav prigovor prema nama šumarima bio bi skroz neopravdan.

Kad bi mi šumari stučari imali pravo ovo pitanje rješavati mi bi bili zato, da se ono riješava uvjek u duhu onom, koji je bio vodičem sastavljačima zakona tj. u duhu obćih pravnih principa, bolje rekuć u duhu savjesti.

Ako je zakonski propis slučajno pogrješno stiliziran, tj. protivno duhu zakona samoga, ili što je još običajnije, ako je taj propis u duhu zakona izpravno stiliziran, ali je šumsko odštetni cjenik, kojega se navodno obračunavatelji moraju držati krivo sastavljen, onda šumari stručari nesmiju pitanje o valjanosti jednog ili drugog načina obračunavanju sami rješavati, sve da bi i htjeli; jer su na to pozvane jedino one oblasti, koje su pozvane tumačiti dotične zakonske propise tj. političke i sudsbe oblasti. Savjestni šumski stručnjak neima pri tome nikakva drugoga prava ni dužnosti, nege da oblasti

upozori na pogrješku od prije počinjenu i po tima oblastima sanczioniranu.

Svakako će biti dosta znatiželjnika, koji bi rado znati, kako bi se imalo riješiti to pitanje onako skroz formalno t. j. procesijanstski, kad bi npr. šumar stručnjak bio uvjeren, da je odšteta u cijeniku prema ne samo njegovom uvjerenju, nego i u istinu skroz i skroz po mjestnim prilikama previsoka. Po našem mišljenju, on bi tada imao obračunati prijavu po cijeniku, uredujući sudac imao bi nezadovoljnu stranku odlučiti na redoviti put pravde, a šumar stručnjak morao bi nastojati, da se cijenik redovitim putem izpravi. No kako god ta formalnost i odgovarala, ona ipak nije nuždna, jer bi bilo sasvim dovoljno, da šumar stručnjak obračuna prijavu po svojoj savjeti i najboljem uvjerenju, te da uredujućeg sudca o ispravnosti toga obračunavanja uvjeri, odnosno ga upozori, da je odšteta po cijeniku neispravna, a podjedno da zatraži preinačenje cijenika.

Effekat bi bio isti, krivac bi bio presudjen na naknadu samo faktično počinjene štete i time bi bilo duhu zakona podpuno udovoljeno.

Zato neka nam bude pravilom, da je šumar dužan obračunati prijavniciu samo na temelju takova cijenika, koji je sastavljen na temelju propisa šum zákona.

Razumijeva se samo po sebi, da mi u ovom obrazlaganju imamo pred sobom uvijek samo takova šumara - obračunavatelja i samo takova sudca - presuditelja, koji rade skroz u duhu zakona, pak stoga i držimo da se ovakovima urednicima nemože ništa dogoditi ako urade nješto prividno protupropisnoga, što se ali u istinu skroz na skroz slaže sa duhom zakonskih propisa.

Dakako, da ovdje ne mislimo na takove urednike, koji bi tu slobodu u prosudjivanju ovakovih pitanja htjeli zlorabiti, te koji bi svojevoljno mijenjali cijene.

Takovi činovnici spadaju onamo, kamo bi i prispjeli, da bi tako radili.

Cijenjeni čitatelji sjegurno su i sami opazili, da se kod savjestnog šumara stručara može o ovakovim dvojbenim pitanjima raditi samo kratko t. j. prelazno vrijeme, jer će savještan šumar opazivši već samo jednu krupniju nekorektnost u cijeniku čim prije izpitati savjestno njegovu valjanost i nastojati, da se isti čim prije u duhu zakona izpravi, odnosno preinaci.

Nećemo dosadjivati cijenjenim čitaocima sa mnogim primjerima, ali ipak kurioziteta i eklatantnog primjera radi nавesti čemo da ima kod nas cijenika po kojima se može obračunati za ugon jedne koze u šumu odšteta od 1 krune ali i odšteta od 10 kruna!, a isto tako, da se za voz pruća može obračunati odšteta od 2 krune ili ako se hoće 15 kruna!

Kako se medju šumske odštete moraju subsumirati one odštete, što su ih stranke dužne plaćati i uslijed inih propisa šum. zakona n. pr. § 19. to je dužnost šumara obračunavatelja, da i te odštete u duhu zakona i običih pravnih principa obračuna, jer protivno obračunavanje može nanjeti strankama upravo ogromne štete.

Upozorujem stoga cijenjene čitatelje na moju razpravicu u broju 7. Š. I. od godine 1908. gdje sam dokazao, da je jednoj stranci neizpravnim obračunavanjem propisana odšteta od 130.000 kruna, a ta stranka nije trebala da plati — ni filira.

Stara priča kola po Krajini, da se je u doba vojne Krajine znalo potrošiti za njekoliko forinti papira, dok se je ustanovilo kamo je prispeo 1 nč. državnoga novca, pa ako je državi bilo stalo do 1 nč. e onda mora da je i seljaku šumoštetniku, za kojega smo dokazali, da često nepravi štete iz objesti, nego iz nužde, vrlo stalo do toga, da li će prema gornjem primjeru platiti izpravno obračunatu odštetu od 1 krune ili neizpravno obračunatu od 10 kruna.

(Svršit će se).

Poučni izlet članova hrv.-slav. šumarskoga društva u šume gradiške imovne obćine i cerničkoga vlastelinstva.

Prema ustanovljenom programu sastadoše se društveni članovi nakon glavne skupštine dne 5. kolovoza o. g. poslije podne na drž. kolodvoru u Zagrebu, odakle su sa popodnevnim bizonvlakom u posebno prikopčanim dvima kolima odputovali u Novugradišku.

Pošto su I. i II. podpredsjednik bili zapriječeni kod izleta sudjelovati, to je vodstvo ekskurzije ovlaštenjem predsjedničtva dobrohotno preuzeo nadšumarnik otočke im. obćine g. Šandor Perc.

Već za vrijeme same vožnje u onoj velikoj i nesnosnoj ljetnoj sparini u željezničkim kolima, zabaviše se izletnici u razgovoru i promatranjem raznih objekta, koje smo putem imali prilike primjetiti.

Tako pilanu tvrdke Deutsch na stanici u Turopolju, koja će za kratko uporabiti i one prastare, već odavna za sjeću prezrele hrastove sastojine obće poznatog Turopoljskog luga, što se još uočuju uz desnu stranu pruge kod spomenute stanice Turopolje.

Zanimiv objekt za izletnike, koji tečajem zadnjih dviju godina nisu ovom prugom putovali, bijahu svakako uz željezničku prugu u okolini Lekenika ležeće mlade hrastove sastojine vlastelinstva Thurn i Taxisa zatim šuma »Dužica« vlastel. zagr. nadbiskupije, koje, kao što je to u ovom listu bilo već mnogo spominjano, bijahu od medljike najžešće napadnute. Pošto su sva zaražena stabla prije dvije, odnosno djelomično i lanjske godine izvadjena i poradjena, to na rijetko preostala ona zdrava i mlada stabla podaju na prvi pogled doista vrlo čudnu sliku tih, po medljiki tako grozno opustošenih sastojina, da neće ino preostati, van njeke od tih sastojina posve izkrčiti i na novo kultivirati.

U Okučanima primjetismo pilanu tvrdke Turković iz Rieke koja izradjuje bukovinu iz drž. šuma, ležećih s ovu stranu »Psunja«, koja gravitira prama Okučanima.

Kod toga je kr. nadsavjetnik g. Kuzma, koji je svojedobno u tim predjelima službovao, učestnicima pomoćju vojničke specijalne karte razložio razprostranjenost i položaj upitnih šuma. Pilana postoji već oko 10 g., a za exploataciju sastojina služe se posebno izvedenom šumskom željeznicom. Ujedno nam se odavle pružio lijep pogled i na sam Psunj, na kojem smo sutradan s onu drugu stranu imali razgledati zanimivi objekt našeg izleta »žilicaru«.

Kod Novske bijaše predmet živahnog razgovora mlada sastojina koja je bila u proljeću g. 1892. uništena onim poznatim ciklonom, neobične žestine, koji je prevadio i smrvio željezničke vagone, poskidao krovove sa kuća, čupao i prelamao stara hrastova stabla, a cijelu jednu mladju sastojinu, u površini preko 30 jutara, koja nam se obnovljena vidiku pruža, posve poharačio. Tim živahnijii bijaše taj razgovor, što je upravo 20 godina proteklo, što smo njeki učestnici ovog izleta kao slušatelji križevačkog zavoda ovom istom prugom odmah dan iza ove katastrofe, odnosno sa I. slijedećim vlastom putovali na ekskurziju u šume brodske i petrovaradinske im. obćine, te smo na svoje oči i užas mogli viditi posljedice te grozne elementarne nesreće, a i ranjenika, liječnika iz Sarajeva, ležećeg sa odrubljenim obadvima nogama.

U postaji Novska ušao je u vlak nadšumar gradiške imovne obćine Dragutin Hradil, koji je izletnike kao na teritoriju gradiške im. obćine od strane im. obćine pozdravio, a ujedno svim učestnicima razdijelio cedulje sa naznakom opredijeljenih im stanova.

U $\frac{1}{4}$ sati po podne stigosmo u Novu Gradišku, gdje se na kolodvoru okupilo činovništvo gradiške imovne obćine na čelu sa šumarnikom i zamjenikom upravitelja gradiške im. obć. Bogoslavom Hajekom i mjestnim poslovodjom šumarnikom Vjenceslavom Potočnjakom, a bijahu prisutni i zamjenik vlad. povjer. za gradišku im. obćinu Dr. Ivan Güttner i trgovištni načelnik Ivan Kramarić.

Izletnici odpraćeni u grad porazmjestiše se u opredijeljene im stanove, a nakon toga sastadoše se na večeru u bašći svratišta »Nadvojvoda Dragutin«, gdje se pozdraviše sa onim kollegama, koji ne bijahu u Zagrebu na skupštini, već su izravno iz obližnjih krajeva doputovali u Novu Gradišku na izlet. Tu se uz prijateljski razgovor razvila posve nevezana i ugodna zabava, dok po malo izletnici, umorni od puta i predmijevom na sutrašnji naporniji izlet, ne krenuše na počinak,

Slijedeći dan u jutro oko $\frac{1}{2}7$ sati posjedasmo u pripravljena kola, s kojima se odvezosmo preko Cernika u sv. Rok, Tu sidjosmo s kola, a nakon kratkog čekanja dojuri iza zara-vanka šumsko-industrijalna željeznica vlastelinstva Cernik, izkićena zelenilom i trobojnicama.

Tu nas u kratko pozdravi vlastelin Bois de Chesne, vlastnik željeznice, žicare i vlastelinstva Cernik, a po tom odvezosmo se istom željeznicom do iztovarišta žicare na podnožju brda »Psunj«. Sama vožnja vrlo se ugodno doimlje, jer smo se iz ravnice, krvudajući izmedju brežuljaka u dolini potoka »Mačarnica«, sve više približavali brdu Psunj, nadalje, što se već iz daleka za vrijeme same vožnje dobro izdjevala prosjeka na brdu »Psunj«, kojom žicara prolazi.

Za orientiranje vrlo nam dobro poslužila pregledna relief karta predjela »Psunj«, sa urisanim šumama drž. šum. erara, vrlo točno i umjetnički izradjena po šum. nadsavjetniku Gjuli Kuzma, koju je isti za porabu izletnika dobrohotno sobom ponio, a iz koje smo mogli plastički viditi dolinu, kojom željeznica prolazi i pravac, kojim je žicara izvedena, zajedno sa položajem ostalih gorskih kosa i šumskih predjela, gravitirajućih prema žicari.

Šumsko ind. željeznica vrlo je lijepo i solidno izvedena, što se dade suditi već po sigurnosti, brzini i mirnoći same vožnje. Cijela pruga željeznice počam od stanice žicare (iztovarišta) do pilane i kemičke tvornice u Cerniku iznosi 9 klmt. Pretežno je gravitaciona. Vozи brzinom od 15 klm. na sat, a dnevno obči 7 puta. Za pogon rabi lokomotiva od 60 H. P., a težka je 50 tona.

Točno u 8 sati stigosmo do žicare i to do postaje za istovarivanje. Ta je žicara uredjena na najmoderniji način po njemačkom sistemu. Stabilna je, dakle gradjena za dulje vremena, s toga je tako smještena, da se njom može lagano sa mnogo bližih i dalnjih okolnih sjećina spuštati drvo u dolinu do koje je izvedena šumska željeznica. Ova je žicara duga 3.300 mt. Od iztovarišta pak do vrha zvanog »Kidi« dugačka je 2.500 mt., a razlika visine od iztovarišta pak do vrha »Kidi« iznosi 250 mt., dočim je nadmorska visina »Kidi« 820 mt. Od vrha »Kidi« spušta se žicara preko na drugu stranu »Psunja« u duljini od 800 mt. kroz šumu drž. šumskog erara. Tamo je postaja za istovarivanje, na kojoj se sada utovaruje bukovo drvo iz dviju sjećina drž. šum. erara, koje je sjećine vlastelinstvo Cernik prekupilo od tvrdke Ivana Turkovića iz Rieke.

Kod postaje za istovarivanje točno smo pregleđali uredaj žicare, a tumačem bio nam je sam vlastelin Bois de Chesne. Žicara je bila upravo u radnji, pa nam je bilo moći tim laglje točno razviditi djelovanje i svrhu njenih pojedinih dijelova.

Cijela naprava izvedena je solidno pod čvrstom i nadkritom sušom. Do suše nalazi se omanja zidana zgrada, u kojoj je uzino smješten parostroj od 15 H. P., koji rabi za pogon žicare.

Žicara sastoji se iz tri žična užeta, i to iz dviju nosilaca, od kojih jedna služi za spuštanje, odnosno nošenje tereta, dočim se drugom nosilicom prazne naprave, koje služe za nošenje tereta, vraćaju natrag na utovarište, zatim od treće žice zvane »poteznice«, naime od pomicnog užeta bez kraja, a uslijed ovog užeta bez kraja izgledje na prvi pogled, kao da žicara sastoji iz 2 para žica. Nosilice su napete i čvrsto privezane na posebnim napravama, namještenim na jakim tramovima kod utovarišta i istovarišta, zatim na posebnim jakim podpornjacima, takodjer izvedenim iz debelih hrastovih greda. Ovi podpornjaci postavljeni su uzduž žicara u poprečnom razmaku od 400 mt; a najdulji razmak kroz jednu oveću uvalu iznosi 720 mt. Podpornjaci služe u svrhu, da se njima učvrste žice i nosilice, a ujedno imade na njima oslon žica poteznica, počivajući na posebnim kolutićima.

Pomoćju podpornjaka laglje je i žice napeti, jer samo napinjanje vrlo je važna i tegotna stvar. Bez podpornjaka nebi bilo moguće napeti žicu na cijelu duljinu žicare. Nadalje bi kod prevelikog razmaka podpornjaka žica pravila preveliki luk uslijed vlastite težine i težine tereta, a nebi mogla podnašati ni toliki teret.

Žica nosilica, koja nosi teret i na kojoj se odpremaju drva, debela je 30 mm. Žica, kojom se prazne naprave, koje služe za nošenje i pričvršćivanje tereta vraćaju natrag na utovarište, a isto tako i žica poteznica, imadu debljinu od 18 mm. Žice imadu veliku elastičnost i čvrstoću, izvedene su iz najboljeg ljevanog željeza, a izpletene iz sijaset tankih žica od 1 mm. promjera. Po žici spušta se teret okruglo od 1 m³, a spuštaju se i trupci i cjepanice.

Kako je spomenuto, kola sa teretom teku po žicari na »nosilicama«, a miču se pomoćju »poteznice«.

Drvo se doprema na slijedeći način: Na žici »nosilici« obješena je posebna kuka sa kotačem, tako, da se taj kotač može po žici slobodno kretati. Ako se spuštaju trupci, potrebne su dvije kuke, na kojima se nalaze lanci, sa kojima se uz pomoć željeznih klanja pričvrste trupci. Za spuštanje cjepanica dovoljna je jedna kuka, na koju se objesi posebna sprava, naime željezni okvir sa točnim sadržajem od 1 kub. met. 1000 klgr., a praktično je tako udešena, da iz toga okvira ne treba drva iztovarivati, već se odkopčaju dvije donje prečke okvira i cijeli sadržaj izpadne na polje.

Sa spomenutom kukom jest teret pričvršćen na žicu poteznici (uže bez kraja) pomoćju posebno udešenih klješta, a kako se poteznica kreće, tako vuče i sobom teret na utovarište i opet prazne naprave za tovarenje natrag na utovarište.

Novost i najvažnije kod ove žicare jest automatsko odpiranje klješta. To je posebno udešena sprava sa polugom. Čim teret prispije na utovarište pod šušu, sama se automatski prebacuje jedna poluga, koja otvoriti klješta, a time teret nije više u nikakom savezu sa užetom bez kraja, već visi na kuki sa kotačem posve slobodno jedino na žici nosilici, a žica poteznica

nesmetano se kreće dalje svojim putem. Da neima tog automatskog odpiranja, to bi se vazda, čim koji teret prispije na istovarište, morala kretnja žicare obustaviti na vrijeme, dok ne bi radnici teret odrješili od žice poteznice.

Od žice poteznice odrješeni teret odvuče radnik, koji teret dočeka, dalje na žici nosilici do rampe, gdje ga istovari, a odavle utovaruju se drva opet na industrijalnu željeznicu, kojom se dalje otpremaju i to za tehničku porabu sposobni trupci na pilanu, a ostalo bukovo drvo u Bantlinovu kemičku tvornicu u Cerniku.

Nakon što je teret na rampi istovaren, odvuče radnik kuku sa spravom za pričvršćenje drva u polukrugu po žici nosilici do protivne strane, naime do nosilice, kojom se prazne sprave vraćaju na utovarište. Tu se takodjer nalazi poluga, koja se automatski sama prebaci i time sa klještima pričvrsti kuku uz poteznicu, pak poteznicu odvuče te naprave sobom dalje do utovarišta. I tako se žicara neprestano kreće i radi. Isti je postupak i kod postaje za utovarivanje kod primanja praznih naprava i odpremanja tereta.

Poprečni razmak (udaljenost) jednog tereta od drugog iznosi 200 metara. Žicara može godišnje izvesti 40.000 kub. m. drva. Brzina kojom se žicara okreće iznosi 2 met. po sekundi, dakle za put, što ga teret prevali od utovarišta do istovarišta, potrebno je pol sata.

Sa žicarom spojen je telefon, koji posreduje signale i radnju između postaje za utovarivanje i istovarišta.

Vrlo važan sastavni dio žicare jest zavor za zapiranje, kojim posebni radnik ravna sa brzinom, kojom treba da se žicara kreće, a udešen je tako, da se zaokretom jedne poluge može kretnja, odnosno radnja žicare s mjesta obustaviti, ako je za to sa telefonom dan znak sa utovarištne postaje, ili ako se inače bud s kojeg razloga hoće radnju na kraće vrijeme obustaviti.

Lijevo i desno od žicare izведен je vrlo široki prosjek da stabla, koja bi eventualno vjetar izvalio, ne dosegnu žice i ne oštete ih.

U savezu sa žicarom jesu i radničke kuće, podignute u dolini kod istovarišne postaje za nastanbu namještenika i nadzirača žicare.

Ova je žicara uredjena troškom od preko 120.000 K., odnosno po klm. dodje stajati na 40.000 K. Posve točne podatke o njenom trošku, kao i podatke o njenom rentabilitetu, nema još ni samo vlastelinstvo. Izgradjena je pred tri godine, a za vrijeme od 12 godina, u kojem bi se vremenu imala posve amortizirati.

Nakon što smo kod istovarišne postaje točnije razgledali uredjaj žicare, popesmo se do sidrišta »Kidi«, gdje je žicara po posebnom njemačkom sistemu dvostruko usidrena i odakle se, kako je spomenuto, spušta preko na drugu stranu brda »Psunj«.

Uz put razmotrismo stojbinske i sastojinske odnošaje ove vlastelinske šume, a kod podpornjaka, do kojih smo uz put došli, raztumačio nam vlastnik žicare njihov uredjaj i svrhu. Sa „sidrišta“ pružio nam se lijep vidik i na izvedeni prosjek, kuda je žicara položena, a još više na savsku dolinu.

Pošto je vrijeme poodmaklo, a radi velike žege i napora odustalo se, da se prema prvobitno ustanovljenom programu spustimo kroz šumu drž. šumskog erara do postaje za utovarivanje, već zakrenusmo na lijevo na „Čakinu livadu“ u hladovinu na odmor, gdje nam je vlastelinstvo Cernik priredilo obilan zajutrak.

Iza kratkog odmora podiže domaćina Bois de Chesne čašu te u ime vlastelinstva Cernik pozdravi članove hrv.-slav. šum. društva, naglasiv, da se vlastelinstvo smatra počašćenim, što se hrv.-slav. šumar. društvo odlučilo razviditi njihove šume i njihova industrijalna poduzeća, pak želi, da sve vidjeno bude izletnicima na korist.

Po tom je šum. nadsavjetnik Kuzma pozdravio kućedomaćina, iztaknuv, da ga pozdravlja ne samo kao veleposjednika i industrijalca, nego i kao našega kolegu šumara. (Rečeni vlastelin je naime absoluirao i visoku šumarsku školu).

Ujedno je kućedomaćina, pošto nije tofiko vješt hrvatskom jeziku, zamolio šumarnika g. Hajka, da izletnicima u kratko ocrta i prikaže stanje o vlastelinskim šumama i o šumsko-gospodarskim prilikama vlastelinstva.

Šume vlastelinstva Cernik zapremaju površinu od okruglo 9000 jutara, koje se prostiru na jugoistočnoj strani «Psunja».

Najviša točka je Brezovo polje sa 984 m. nadmorske visine. Tlo je vrlo plodno i za šumsku kulturu osobito prikladno. Šume su većinom čiste bukove i čiste hrastove sastojine. Za šume jošte ne postoji gospodarstvena osnova, ali se ista nalazi u izradbi.

Svrha je budućeg gospodarenja, da se bukvu izmijeni sa rentabilnijimi vrstama drveća, ali da se i bukvu pridrži kao tlo poboljšajuću vrstama drva.

U ovim je vlastelinskim šumama zavedena s toga posebna vrst sječe, a za pravo radi se o naknadnoj umjetnoj kulturi.

Sjećina stavi se u predzabranu te se ostavi potrebiti broj sjemenjaka. Gdje god to položaj i stojbina dopušta, provede se umjetno pomladjenje sa hrastom.

U početku sadio se žir pod motiku, nu došlo se do nemila iskustva, pak se s toga odustalo, pa se pomladjuje sa hrastovimi biljkami. Gdje nema izgleda, da bi hrast uspio, nastoji se, da se u smjesi uz bukvu uzgoji jela. U tu se svrhu odnosne sjećine umjetno pomladjuju sa jelovimi sadjenicama. Tek na posve plitkom i lošem tlu, kao i na vrhuncima, pomladjuje se sa borom.

Ovim načinom gospodarenja čini se za pravo pokus, jer se predmijeva, da će bukva jelu prerasti i podušiti.

Vlastelinstvo nada se ovom vrstama sječe u šumsko-ogojnom pogledu povoljnog uspjehu. Ovu im nadu podaju uspjesi, polučeni na „Papuku“, Vlastelinstvo dalo si je mnogo truda, da prouči i nadje način, kako bi gledom na rentabilitet što uspješnije exploitiralo svoje šume, a da ujedno osigura podpuno pomladjenje sjećina — i iste, koliko je to moguće, izmijeni sa vrijednjima vrstama drveća.

Nadioše, da su kod njih isti stojbinski i orografski odnosa, kao i na gori »Papuk«. Na Papuku provadaju navodno tamošnja vlastelinstva već odulje vremena ovu vrst sječe i način pomladbe i to sa vrlo dobrim uspjehom. Osokoljeni tim, poprišće taj način i oni, jer im konvenira.

Skora će ali budućnost pokazati, koliko se možda u ogojnom pogledu griešilo.

Na ovu je vrst šumskog gospodarenja vlastelinstvo i prisiljeno uslijed velikih investicija, uloženih u šum. industrijalnu željeznicu, žicaru i ina prometila, kao suhe spuzaljke, koje smo takodjer imali priliku vidjeti itd., koje investicije zahtijevaju, da se pojedini šumski predjeli, do kojih su ta prometila izvedena, u što kraćem vremenu eksploratišu i svojoj svrsi privedu. Nadalje je rečeno vlastelinstvo i posebnim ugovorom vezano na prama Bantlinskoj kemičkoj tvornici d. d. u Cerniku da isto godišnje stavlja za porabu stanoviti veliki kvantum bukovog drva.

Upravo s tog razloga, a s druge strane, da još njeko vrijeme pričuva svoje mладje sastojine, prekupilo je vlastelinstvo od tvrdke Turković iz Rieke dvije sjećine iz šumâ drž. šumskog erara u Psunj, iz kojih se sjećina i sada pomoći žicare izvaja drvo, a sjegurno je, da će vlastelinstvo nastojati iz rečenih drž. šuma za svoju porabu dobaviti i dalnjih sastojina.

Pošto se dovoljno odmorismo, povratismo se do istovarišta žicare. Tu ponovno posjedasmo u kola industrijalne željeznice i odvezosmo se do parne pilane vlastelinstva Cernik u Cerniku. U pilani nijesmo se dugo zadržavali, jedno stoga jer nam nije dostajalo vremena, a drugo, što su svi izletnici imali prilike već mnogo sličnih pilana vidjeti.

U toj pilani režu se za tehničku porabu sposobni bukovi trupci u daske, dašćice, bukove frize i razni in i bukovi polufabrikati, koji rabe za pravljenje pokućstva.

Najvažnije u toj pilani jest parenje bukova drva. Drvo postaje tim trajnije i dobiva ljepšu boju. Vlastelinstvo imade u Novoj Gradiški i posebnu svoju tvornicu za izradjivanje razno-

vrstnog pokućta iz bukovog drva, koja vrlo dobro uspjeva, nu nije nam dostajalo vremena, da si tu tvornicu razgledamo, kako je to bilo namjeravano.

Po tom razgledasmo u neposrednoj blizini nalazeću se Bantlinovu kemičku tvornicu d. d., naime tvornicu za suhu destilaciju bukovog drva, koja nas je svojom veličinom, razgranjenosću i uredjajem upravo zapanjila.

Kako je poznato, pod suhom destilacijom drva razumjevaju se kemijske promjene drva grijanjem bez pristupa zraka. Industrija suhe destilacije drva ide zatim, da se shodnim udesbama po mogućnosti što više destilacionih produkata uhvati i sabere iz posebno zidanih ugljenarskih peći — i posebno u tu svrhu gradjenih ogromnih retorta i raznih aparata.

Baš imadosmo priliku vidjeti, gdje se iz ogromnih valjkastih željeznih ugljenarskih peći nakon dovršene suhe destilacije vadio ugljen, koji se po tračnicama odvaja na hladjenje u posebnim zatvorenim limenim posudama, jer inače počne na zraku odmah plamenom goriti.

Tek je ugljen izbačen, nabaca se u istu vruću peć ponovno bukovih cjepanica u sadržaju od 1 prost. metra, vrata se zatvore, dobro omažu zemljom, da se preprijeći pristup zraku — i postupak destilacije počinje.

Na stražnjoj strani peći nalaze se naprave, koje sabiru hlapive destilacione produkte, koji se savršenimi hladili hlađe, da se što podpunije kondenzuju, te se posebnim cijevima odvadjuju u dalje prostorije, gdje se dalje kemički prerađuju.

Posebnom cijevi odvadja se kondenzovana vodena para. Glavni destilacioni produkti, koji se neposredno dobivaju, jesu drvnji ocat, iz kojeg se dalje u ostalim prostorijama i aparatima kemičkom manipulacijom vadi za jelo valjana octova kiselina. zatim sirova drvna žesta, u kojoj imade množtvo hlapivih tjelesa, a sva su derivati octove kiseline.

Destilacione peći griju se vlastitim produkti, naime plinovima za gorenje, koji se kod destilacije razvijaju.

Čim je destilacija (ugrijanje) naglija, daje manje ugljena, ali i manje drvnog octa, u kojem je uz to i manje kiseline.

Uvjeti za maksimalnu izdašnost drva na ugljenu, drvnoj žesti i octovoj kiselini jesu s toga što laganija i što pravilnija destilacija, jer se kod razne temperature dobivaju razni produkti, budući da suha destilacija nije ništa ino, no unutarnje izgaranje vodika i ugljika sa nazočnim kisikom, a po tom spajanje tako nastalih produkta u različite nove spojeve kod raznih temperatura i kemičke manipulacije.

Na koji način će se to najlaglje i najjeftinije postići, imade obično svaka ovaka tvornica svoj posebni postupak, kojega drži tajnom. S toga je ravnateljstvo rečene tvornice, kako je to naglasilo u svom, na predsjedništvo šumarskoga društva upravljenom dopisu, dozvolilo i nama razgledati svoju tvornicu jedino predmijevom i uvjerenjem, da medju izletnicima nema kemičko-tehničkih vještaka i po tvornicu opasnih konkurenata.

No ta bojazan bila bi i inače suvišna, jer smo se u tako ogromnoj tvornici prekratko vrijeme zadržali i pošto se približavala večer, prelazili žurno iz jedne prostorije u drugu tako, da smo jedva mogli i pratiti, kakovi se kemički produkti kod pojedinih naprava dobivaju, a kamo li, uz koji točni kemički postupak.

Tko se s toga podrobnije zanima o suhoj destilaciji i njenim produktima, toga upućujemo na oveću šumarsko-tehničku znanstvenu radnju prerano preminulog uvaženog stručnjaka Dr. Srećka Bošnjakovića, objelodanjenu u 2., 3. i 4. broju našeg Šumarskog lista od god. 1908. pod naslovom »Kemijske promjene drva grijanjem bez pristupa zraka«.

Preporučivši se ovdje još jednom sa vlastnici vlastelinstva Cernik i ravnateljem rečene kemičke tvornice, povratismo se sa kolima u Novu Gradišku.

Na večer bio je u svratištu Nadvojvode Dragutina zajednički banket, kojeg je u počast izletnika priredila gradiška imovna obćina.

Osim izletnika šumara prisustvovao je kod tog banketa i predsjednik gradiške im. obćine Stjepan Jakešević, zatim kao gostovi ing. Gjuro Weiss, vlastelin Bois de Chesne, kr. kot.

predstojnik i zamjenik vlad. povjerenika Dr. Ivan Gühner i načelnik novograđiški Ivan Kramarić.

Na banket stigoše dva brzjavna pozdrava i to od nadšumarnika i upravitelja gosp. ureda gradiške im. obćine Pude Rukavine, zatim gradskog šumara koprivničkog V. Böhnela.

Da je ovaj banket, kod kojeg je palo dosta oduševljenih i lijepih zdravica uz svirku dobro uvježbane domaće glazbe, prošao u najugodnijem razpoloženju, ne treba ni spominjati.

Slijedeći dan u jutro krenusmo kolima iz Nove Gradiške u Godinjak na stovarište uskotračne šumske željeznice gradiške im. obćine u Tisovačkom brdu.

Svakom učestniku bijaše već dan prije uručen litografirani tehnički opis ove željeznice, a isto tako opis gospodarstvene osnove šumskog kompleksa „Babje gore“ i izvještaj o modifikovanoj oplodnoj sjeći bukovih šuma, koja su nam pomagala vrlo dobro poslužila.

U Godinjaku održao je društ. član ing. prof. Vinko Hlavinka, kojemu je bila povjerena izgradnja rečene željeznice, predavanje i razlaganje o istoj željeznici, iz kojega donašamo slijedeće, sa šumskog gledišta najvažnije podatke:

Izvedena uskotračna željeznica imade služiti izvozu šumskog materijala iz šuma na Tisovačkom brdu, koje su u prvom redu opredijeljene za namirenje pravoužitničkih potreba za vrijeme od narednih 20 godina, naime za razdoblje od god. 1910. do 1930., pošto su putevi, koji vode iz sela Tisovca u Tisovačko brdo dolinom potoka Pokotine i Jamborovca radi bujičnog karaktera istih potoka posve neprikladni makar i za vožnju neznatnih tereta.

U tom razdoblju od 20 godina imade se godišnje izvažati oko 15.000 kub. met. drva.

Traca izvedene željeznice vodi od željezničke pruge kod sela Godinjak prema selu Tisovcu, a odanle dolinom potoka Pokotine. Kasnije izgraditi će se prema napredku šumske sječe ogrank dolinom potoka Jamborovca.

Za pravoužitnike uredjeno je u mjestu Godinjaku stovarište, a u svrhu trgovačke prodje moći će se roba tovariti na željeznicu i to na posebno izgradjenoj kolotečini kod mjesta Godinjaka.

Cijela dužina pruge iznosi 9800 m., od kojih odpada na ravne poteze 7200 m. (73%), i na zavoje, koji su izvedeni kao kružni lukovi 2600 m. (27%). Minimalni polumjer zavoja iznosi 60 m., a maksimalni 1000 m.

Niveleta se željeznice uspinje od početka pruge u Godinjaku sve do kraja u Tisovačkom brdu, dočim u suprotnom smjeru na cijeloj dužini pada tako, da idu tereti iz Tisovačkog brda sami nizbrdice, dok idu uzbrdice samo prazna kola. Na ovaj način mogu natovarena kola voziti iz Tisovačkog brda nizbrdice gravitacijom sve do Godinjaka.

Uzpon nivelete mijenja se prema terrainu, te iznosi 10 do 40%. Maksimalni uspon iznosi 40%, a minimalni 8%. Vodopravnih pruga neima. Stovarište na Godinjaku na početku željeznice leži u usponu 8%, ugibalište u sredini željezničke pruge kod Jamborovca u usponu 31%, a stovarište na kraju pruge u Tisovačkom brdu u usponu 15%.

Dimenzije dolnje gradnje, odnosno glavne dimenzije normalnog profila jesu :

Raztečina 76 cm. izmedju glava šinja; širina planuma 3 m., pokosine nasipa i odkopa $1:1\frac{1}{2}$, odvodni jarci imadu dublinu od 30 cm. izpod planuma i širinu njihova pna 30 cm.

Maleni propusti sa otvorom od 40 cm. izvedeni su od betonskih cijevi.

Propusti sa otvorom od 1—3 m. izvedeni su sa upornjacima i krilima od betonskog zidja, a gornja gradja od hrvastovih greda.

Preko široke doline potoka »Jamborovca« izведен je most sa rasponom od 21 m., otvorom od 7 m.

Šinje su vignol-šinje od očjeli, podložene sa poprečnim podvlakama u razmaku od 50 cm. i spojene s ravnim i ugljastim spojkama u neprekidnu kolotečinu.

Podvlake su od hrastovine sa najmanjom širinom gore 15 cm., dole 18 cm., debljinom 15 cm. Dužina podvlake iznosi 140 cm.

Da se doskoči nepravilnostima kod vožnje u zavojima, umetnuta je na oba kraja kružnog zavoja izmedju pravca i luka prelazna krivulja, a u samome zavodu izvedeno je povišenje vanjske tračnice i proširenje rastečine.

Mijene su konstruirane po sustavu jednostavnih mijena na jezik.

Za vožnju šumske gradje upotrijebiti će se kola, koja stoje iz dviju podkolica, svaka sa dvije osovine od ocjeli i četiri kotača od lijevanog željeza sa pelešem od ocjeli, koja su nataknuta čvrsto na osovinama. Osovine vrte se u ležajima, na kojima je pričvršćen okvir gornje gradnje kola za primanje tereta. Okviri su od drva.

Gornji je dio kola udešen na podkolicama za vožnju kratke (cijepane) robe, ili dugačke gradje (trupci), a u svakom slučaju vrti se gornji dio na stolici, utaknutoj sa vertikalnim čepom u priečki okvira.

Vlastita težina podkolica uzeta je sa 500 kg., a težina kola sa 4 osovine sa 1000 kg. Težina tovara uzeta je sa 8 kub. m. drva, što odgovara težini od pp. 8.000 kg.

Kod statičkog računa mostova i šinja uzeta je težina natovarenih podkolica sa 5.000 kg., dakle pritisak jedne osovine sa 2.500 kg., a pritisak jednog kotača sa 1.250 kg.

Za susetezanje brzine vožnje providjene su kod svakih kola jedna podkolica sa zaporima, koji se pritegnu sa vretenom na obod svih 4 kotača.

Za vožnju treba 16 kola, dotično 32 podkolice, od kojih može biti polovica (8 kola) udešena za vožnju dugačke gradnje, a druga polovica za vožnju cijepane robe, ali se dade udesiti svih 16 kola za vožnju jedne i druge vrsti robe.

Na početku pruge uredjeno je u godinjačkom pašnjaku stovarište sa širinom od 60 m., a dužinom od 200 m.

Kod sastanka dolina potoka Pokotine i Jamborovca na ledini zvanoj »Skočvoda« izvedeno je ugibalište, iz kojega bi se imao kasnije odvajati ogrank u dolinu potoka Jamborovca. Ugibalište imade dvije tračnice spojene sa dvije mijene.

Pošto natovarena kola idu nizbrdice gravitacijom, a uzbrdice voze se samo prazna kola, to za pogon vlaka od 10 praznih kola sa 20 podkolica, svaka sa težinom od 500 kg. i kod brzine vožnje od 10 klm. rabi lokomotiva od 12 tona i teglećom snagom od 60 H. P.

Kod zasnovanja ove uskotračne željeznice proračunati su troškovi gradnje i opreme željeznice sa 216.000 K, uz pretpostavu, da će se upotrijebiti za gornju gradnju šinje od 12 kg. i da će se vožnja udesiti sa lokomotivom.

Proračunati trošak dijeli se u slijedeće stavke:

1. Zemljoradnje i učvrste	29.200 K
2. Mostovi i propusti . . ,	20.400 K
Dolnja gradnja ukupno	49.600 K
3. Željezni materijal za gornju gradnju (šinje, mijene itd.)	70.722 K
4. Podvlake od hrastovine	18.910 K
5. Izvedenje gornje gradnje	26.750 K
Gornja gradnja ukupno	116.382 K
6. Odkup zemljišta i nepredvidljivo	5.018 K
7. Vozila (lokomotiva, kola)	40.000 K
Sveukupno	216.000 K

Dužina željeznice iznosi 10 klm., pak prema tomu odpada na km. 21.600 K.

K tome dolazi jošte gradjevni trošak ugibališta, izvedenog nakon zasnovanja željeznice za tovarenje robe na glavnoj pruzi državne željeznice kod Godinjaka blizu Petrovog sela sa privoznom kolotečinom sa iznosom od 30.000 K., koja se svota mora takodjer u 20 godina amortizirati, tako da gradjevni troškovi ove željeznice iznose ukupno 246.000 K, odnosno po km. 24.600 K.

Konačno je tehničkom opisu ove šumske željeznice dodan račun rentabiliteta, nu u račun pogreškom se je uvikla kriva predpostava, pak s toga isti nije ispravan. U ostalom ni sama im. obćina nema jošte točnih podataka, niti glede rashoda, dok željeznica ne bude konačno sasvim dovršena i prometu predana, a niti glede prihoda, pak se čisti račun u rentabilitetu ove željeznice ne može za sada jošte ni prikazati. Nu skora će budućnost pokazati, da li i u koliko je im. obćina izgradnjom ovakove vrsti željeznice učinila koristnu, odnosno rentabilnu investiciju.

Zahvaliv se g. prof. ing. Vinku Hlavinki na uloženom trudu za obširno zanimivo tumačenje, nastavismo sa kolima put do sela Tisovca, a odavle pješice uz prugu šumske željeznice u Tisovačko brdo do Müllerove barake, gdje nas je dočekao predsjednik im. obćine i priredio nam obilan zajutrak.

Nakon okrjepe izvjestio je šumarnik g. Bogoslav Hajek uz pomoć gospodar. nacrta i pregledovida najprije o gospodarstvenoj osnovi šumskog kompleksa »Babje gore«, iz kojeg izvještaja donašamo slijedeće:

Kompleks šuma »Babje gore« koji zaprema površinu od 10300 jutara, sastavljen je od dijela bivšeg krajiškog posjeda gradiške imovne općine, t. j. dijela posjeda, što ga je gradiška imovna općina dobila prigodom segregacije krajiških šuma i t. zv. provincijalnog posjeda gradiške imovne općine, t. j. vlastnika, koji leži u području bivšeg provincijala, a to je; Plemičko dobro »Gračanica« sa površinom od 1565 jutara, kupljeno za 305.000, t. j. za svotu od 195 K. po jednom jutru. Plemičko dobro »Brestovac« sa površinom od 2300 jutara, od Dr. M. Reinera za svotu od 56.000 K. t. j. za 243 K. po 1 jutru i Plemičko dobro »Škrabutnik sa površinom od 984 jutara kupljeno od B. Pollaka za svotu od 75.989 K. t. j. za 77 K. po 1 jutru.

Usljed kupa gore spomenutog »provincijalnog posjeda i usljed izgradnje šumsko industrijalne željeznice, nastala je potreba novog uredjenja tog šumskog kompleksa.

Svrhom gospodarenja u tom kompleksu jest podmirba potreba pravoužitnika gradiške imovne općine.

Kako se ta podmirba pravoužitničkih potreba, kani u glavnom provesti na dva načina, i to dijelom tako, da se doznače stabla u šumi, i ova predadu pravoužitnikom samim na izradnju i izvoz, a dijelom tako, da se u pravoužitnikom nepristupnim dijelovima izradnja izvoz dade po poduzetnicima provesti, a pravoužitnikom doznače izradjena drva na skladištu, razdijeljen je ovaj kompleks »Babje gore« u dvije kategorije.

U prvu kategoriju spadaju gospodarstvene jedinice I. II. VI. i V. dočim u drugu kategoriju spada gospodarstvena jedinica VII. (Babja glava).

Osim toga su izlučeni, manji kompleksi, koji su nepristupni koli pravoužitnicima gradiške imovne općine, toli željeznici, pa su stoga namjenjena pokriću najnužnijih potreba pravoužitnika bivšeg provincijala, najme gospodarstvene jedinice Zgonovi (III.) i Zavinje (IV.).

Gospodarstvene jedinice prve kategorije arondirane su prema gravitaciji i smještene uz seia, kojima imadu svoje proizvode prodavati, te su prema tomu površinom manje, dočim je u gospodarstvenu jedinicu »Babja glava« svrstan velik dio kompleksa, jer je obzirom na zajednički glavni izvozni put »željeznici« morala usljetiti koncentracija drvosjeka.

Najveće i najvažnije jesu:

I. Gospodarstvena jedinica Gostinac,
sa površinom od 1554 jutra, razdijeljena je u 24 okružja,
(prosječno odpada na okružje površina od 65 jutara).

Kako sastoji u glavnom iz hrastovih sastojina, ophodnja i uporabno doba joj je 120 godina.

Uredjajno doba iznosi 160 godina.

Unutar tog uredjajnog doba sijeće se, obzirom na nepovoljan razmjer dobnih razreda (I. dojni tazred sa 929 jutara, II. 210 jutara, III. 155 jutara, IV. sa 149 jutara, V. sa 92 jutra, a VI. sa 5 jutara), periodično jednaka površina već u

I, i II. npr. 105 jutara u III. 121 jutro, u IV. 236 jutara, a u V. do VIII. normalna sječna površina od 256 jutara.

Sječiva zaliha I. up. razdobja sastoji većinom iz bukovih sastojina, te iznosi 16.617 m^3 . u sadanjoj, a 18.708 m^3 . u sječivoj dobi.

Po čem odpada na 1. deset godište 9.354 m^3 . od koje je odredjena za sječu godimice zaliha od 935 m^3 uz godišnju sječivu zalihu nuzgredne sastojine od 117 m^3 .

Zatim: VII. Gospodarstvena jedinica »Babja glava«, sa površinom od $7.305 \cdot 20$ jutara, sa 115 okružja (prosječno po 65 jutara).

Obhodnjom od 80 godina. Uredjajno vrijeme 80 godina.

Periodična sječna površina iznosi 1775 jutara, a zaliha I. uporabnog razdobja 252.805 m^3 u sadanjoj, á cca. 279.405 m^3 u sječivoj dobi. Od ove odpada na 1 deset godište 139.702 m^3 . Od koje se sječe godišnje 11.898 m^3 . bukovine za gorivo, dočim se ostali prihod godišnje 1804 m^3 . ne sječe u godišnjim jednakim obrocima, nego prema zahtjevom oplodne sječe.

Uzgojnim radnjam u svim gospodarstvenim jedinicama jest princip, pretvorba čistih sastojina u mješovite, uz nastojanje, da se teren za uzgoj hrasta što moguće proširi.

U visokim šumama primješati će se bukovini u glavnom hrast (na direknim sunčanim zrakama izloženim pozicijama) i javor bijeli (na ostalim pozicijama).

Osim toga primješati će se tim sastojinama u manjoj mjeri orah i crni jasen.

Čistim hrastovim visokim sastojinama primješati će se u glavnom u nižjim paritijama bukva, grab i kesten, u višjim bukva, a na mjestimice plitkom tlu bor.

Nizkim šumam hrastovim primješati će se u glavnom predvidno pitomi kesten.

Po tom održao je šumarnik g. Bogoslav Hajek obširnu raspravu o svojem zasnovanom načinu »Modifikovane oplodne sječe bukovih šuma«, koju razpravu prema odnosnom, svakom učestniku uručenom litografiраном primjerku, ovdje doslovno objelodanjujemo.

Modifikovana oplodna sječa bukovih šuma.

Gdje god se u našoj okolici izradjuje drvo u bukovim šumama u vlastitoj režiji, opaža se, kako vlastnici šuma, principijelno izbjegavaju provedbu redovite oplodne sječe, pa ju zamjenjuju najradje čistom sječom. Samo u slučajevima, u kojim rade takovi vlastnici šuma pod nadzorom i pritiskom oblastih, koje čistu sječu zabranjuju, provadja se njeka vrst sječe, koja zaista nezaslužuje ime oplodne sječe, jer ono njekoliko »se-m e n j a k a«, koji se ostavljaju u takovom slučaju, ne mogu izvršiti zadaću, koja je oplodnim sječama namjenjena.

Naučeni smo na prečac odsudjivati takav postupak, podmećući tim vlastnicima šuma nemar za budućnost sastojina, u uvjerenju da oni to rade samo iz požude za momentanom dobiti.

Ako takav način mišljenja moguće i postoji kod pojedinih vlastnika šuma, ne smije se zaključivati iz toga, da svi ne vode računa o budućem stanju svojih šuma, ta i oni u pravilu znaju i te kako prosudjivati, koje teške posljedice prouzročava takav nemar.

Svi oni opravdavaju svoj taj postupak navodnim nastojanjem, da njime kane povisiti sadanji i budući sječivi prihod, svojih šuma.

Sadanji sječivi prihod povisuje se zaista uslijed toga, što čista sječa iziskuje manjih novčanih izdataka za izradnju, svažanje i izvoz drva iz drvosjeka.*

Ta razlika iznosi po informacijama, koje sam mogao dobiti okruglo $\frac{1}{5}$ cijelog sječivog prihoda, a to je nedvojbeno okolnost, koja zaslužuje pažnju.

Budući sječivi prihod, nastaje oni znatno povisiti tim što sadanje čiste bukove sastojine, kane pretvoriti u mješovite šume koje će sastojati iz stabala mnogo rentabilnijih vrstih drva.

U kratko oni izbjegavaju oplodnu sječu, da znatno povise rentabilitet svojih šuma, a to je princip, koji mora i gospodarenje sa šumama imovnih općina prihvatići, ako se i s obzirom na svoj osebujan položaj, nemože povesti u svemu za rečenim privatnim vlastnicima šuma.

* Expraktation (Jankowsky).

Privatni vlastnici šuma u pravilu nastoje bukovinu u koliko je moguće posve iztisnuti, a u buduće uzgajati one vrsti drva, koje daju što veći prihod na što vrjednijoj gradji.

Nastojati će konkretnim primjerom razjasniti stanovište što držim da su ga imovne općine dužne zauzeti u tom pitanju.

Gradiška imovna općina, koja se smatra jednom od »bolje stojećih« krajiških imovnih općina, daje svojim pravoužitnicima sa $\frac{4}{5}$ selištnim posjedom, u ime pripadka na gorivu, godišnjih 8 prostornih metara gorivih drva, i to s razloga, jer redoviti prihod njezinih šuma, za sada nedozvoljava više davati.

Uzme li se, da godišnja potreba ovakovog prosječnog seoskog kućanstva na gorivu drvu iznosi barem 20 prostornih metra, stoji, da imovna općina gradiška redovitim prihodom svojih šuma može podmiriti samo $\frac{2}{5}$ potrebe svojih pravoužitnika na gorivu drvu.

Ostale $\frac{3}{5}$ te potrebe pravoužitnika (cca. 150.000 prostornih metra), kao i cijela takodjer znatna potreba nepravoužitnika područja gradiške imovne općine, mora se ali podmiriti, pa na kakav bilo način.

Moguće je za sada taj dio nepodmirene potrebe namiriti ili redovitim prihodom ostalih šuma, koje se nalaze unutar područja gradiške imovne općine, ili dobavom goriva iz vana ili konačno ne redovitim prihodom iz svih šuma toga područja.

Osim šuma gradiške imovne općine, imade u području iste šuma državnih, šuma zemljištnih zajednicah i privatnih.

Redovitim prihodom iz državnih šuma za sada se u pravilu ne podmiruje domaća potreba, jer se ti prihodi prodaju u veliko i izvoze van.

Redoviti prihod šuma zemljištnih zajednica i privatnika za sada je obzirom na razmjerno im malen obseg, a naročito obzirom na momentano im vrlo nepovoljno gospodarstveno stanje tako neznatan, da može podmiriti tek izčezavajući dio prije navedenih nepodmirenih potreba.

Dobava goriva iz vana, otežčana je tim, što je moguće samo uz znatne novčane žrtve, koje seljačko pučanstvo, obzirom

na dosta nepovoljno gospodarstveno stanje, za sada nebi ni-kako moglo snositi.

Zapada dakle ne redovite prihode šuma gradiške imovne općine zadaća, da podmire ogroman ostatak nepodmirene potrebe.

I u onom slučaju, ako se predpostavi, da svi nepravoužitnici spomenutog područja, mogu podmiriti, kojim bilo načinom, svoju potrebu na gorivu u državnim šumama u šumama zemljišnih zajednica i privatnika, i uvozom iz vana i da uz njih u tim šumama mogu pravoužitnici gradiške imovne općine podmiriti ¹⁵ svoje potrebe. pada na šume gradiške imovne općine još uvjek teret podmirbe ²/₃ potrebe njezinih pravoužitnika i to neredovitim prihodom iz njezinih šuma.

To jest uz redoviti prihod, mora se crpsti iz šuma gradiške imovne općine neredoviti prihod, približno isto tako velik, kolik je izračunani redoviti prihod.

Posljedicom takovog gospodarenja mora nužno biti »katastrofa«.

Kako gradiška imovna općina neima ingerencije na gospodarenje sa šumama ostalih vlastnika šuma, niti dovoljne ingerencije na potreban gospodarstveni napredak žiteljstva svog područja, ne preostaje joj ino, hoće li izbjegći katastrofi, nego da podigne redovit prihod svojih šuma.

Prihod šuma može se podići kvantitativno i kvalitativno.

Kako je kvantitativni prihod šuma gradiške imovne općine danas već podignut, skoro do skrajne granice mogućnosti, mora ona uložiti sve svoje nastojanje, da prihod svojih šuma podigne i kvalitativno.

Teren za kvalitativno podignuće prihoda sužen je u tom slučaju na brdske bukove šume, jer su hrastove šume nizine i brda polučile malo ne kulminaciju i mogućeg kvalitativnog prihoda.

Kojim bi nam putem valjalo poći, da dignemo kvalitativni prihod današnjih bukovih sastojina gradiške imovne općine, razabrati ćemo iz slijedećeg primjera.

Jedan m³. gorivog drva, izradjen i dovežen iz vana u područje imovne općine stoji približno 10 kruna.

Ogromna potreba na gorivu drvu sili imovnu općinu da u svrhu podmirbe pripadka svojih pravoužitnika rabi za gorivo drvo i ona stabla, koja su prikladna za proizvodnju tehnički uporabivog drva, koje je znatno više vrijedno, nego gorivo drvo.

Ona to mora činit, i opravdano je da čini sve dotle, dok vrijednost takovog drva ne nadvisi svotu od 10 kr. po 1 m³ jer bi za svaki kubični metar, kog bi ona upotrijebila kao tehnički uporabivo drvo, morala dobaviti 1 m³. goriva drva iz vana.

(Svršit će se).

Njekoliko o imenima šumskih predjela.

Piše Z. Turkalj.

Nisam nikakov lingvista niti se bavim filologijom niti etimologijom, pa mi nije niti na umu, da ovđe iznesem kakovu znanstvenu raspravu u tome pravcu, već sam obični šumar, pa ovako ljeti kad obavim kakovu vanjsku radnju u šumi na priliku u Pećinskoj Kosi legnem kroz podne u hlad debeli i gledam sa one božje visočine pod sobom valovito Brezno, i oko njega vjenac gora. Eno Veliki Lisac, Srneća Glavica, Gvozd. Škrabotnik, tamo Crni Vrh, pod njim Sopača i t. d. a onda sve i nehote razmišljam, otkuda ta imena, tko je krstio te glavice, i otkuda su tako nazvane? O tome mislim reći ovđe par riječi za odmor gg. čitačima našega lista.

Svakako odmah mogu ustvrditi, da su sva imena šumskih predjela osobito ovuda po Gornjoj Hrvatskoj i bivšoj Vojnoj Krajini, koliko ih god imade i koliko god sam ih čuo, prava slavenska imena, nekoja od njih vuku svoj korjen još iz staro slovenskoga jezika, a dosljedno tome su to prave hrvatske riječi odnosno naši narodni nazivi.

O tim nazivima odnosno imenima šumskih predjela dalo bi se sa više strana raspravljati, no mi ćemo se najviše obazirati na samo značenje pojedinih naziva t. j. riječi. Velika većina šumskih predjela dobila je svoje ime po vrsti drveća, grmlja i bilja, kojim su obraštena, pa mi se ta imena čine najnaravnijima, pravo da rečem i najispravnijima. Tako na priliku Javorak, Drenova Glavica, Jasenovo Bilo, Bazgovac, Jagodnjak, Borovi Vrh, Tisovac, Tisovljača Smrekovača, Bukovača, Grabova Kosa, Lipovača, Bršljanovica, Brezovica, Brestik, Golosmreke itd. Na isti način postala su imena Šuplji Javor, Bijeli Javor i Jari Jasen. U toj vrsti imena imade ih, koja su vrlo stara, zvuče jako mekano, dolaze samo u jednini, a označuju baš skup ili množinu stanovite vrsti drveća te imenuju odnosni šumski predjel. To su imena: Tisje, Bukovje, Javorje, Jelavje, Jasenje; tako je u šumariji ogulinskoj predjel Dobrinić Bukovje. Tisje, to

ime samo po sebi svjedoči, da je staro, jer su tise nekad uspjevale i u ono vrijeme je tisje moglo postojati; dočim se nova imena poznaju kao: brezik, jasenik, topolik, bukvar, kestenar.

Dalje mnogi šumski predjeli nose imena ljudi, bilo po vlasniku, koji ga uživa; bilo po junaku, koji je tu poginuo ili se čim istaknuo, bilo po selu, koje u blizini toga predjela obitava. Takova su imena: Rendulić biljež, Sučević bilo, Marinić steljnik, Ćirin Laz, Vrnića vrh, Čindrićev Kal, Kodrovića žljebe, Baraćeva Brina, Padjenovi Krči, Zrnić Poljana, Karlovića Korita, Čorkova Uvala, Matić Bukovača, Vidina Loza itd.

Onda su nazivi po životnjama odnosno divljači, koja se u tim šum. predjelima nalazi. Tako imademo: Srneća Glavica, Srnećak, Zvirnjak (po zvjeradi) Vučjak, Medjedjak Vučje glave, Petešjak (divji peteh t. j. tetrijet), Rišnjak, Risovac, Sokolovac itd Držim, da ovamo spada i naziv Jelenkina Kosa, a taj mi se naziv baš dopada, jedno jer kazuje, da je u Kapeli bilo nekada jelena, a drugo jer je tu naš narod baš onako nježno imenovao ženku od jelena, ne sa „koštuta“, već „jelenka“, a tako je onda i ostala Jelenkina Kosa. Od domaćih životinja dobili su imena predjeli: Kozarska Kosa, Kozarice, Rtove drage.

Po samome pako obliku i konfiguraciji terena nastala su imena: Bilo, Uvala, Pleće, Stožer, Vrh, Kosa, Rt, koja sa mjesnom (lokalm) oznakom sačinjavaju ime odnosnoga šumskoga predjela; kao Stajničko Bilo, Makovnik Uvala, Ljubča Pleće, Veliki Stožer, Visoki Vrh, Crna Kosa, Bijela Kosa, Dugi Rt. Bit će, da je tako nastao i naziv Kršljansko Osovje (šumarija drežnička), jer se osovilo iznad sela Kršlja.

Kako spomenutim imade tu jako starih naziva, a imade i mlađih, novijih, koja se vremenom sve jednako stvaraju u životu narodnom jeziku. Uzrok je tome promjena, što nastane u šumi, uslijed kakove elementarne nepogode, požara itd. Tako su nastala imena: Opaljeni Vršci, Opaljenac, Paljevina, Pepelarka. Dakako, da uza to imade mnogo imena i naziva šum. predjela, za koja neznam, kako su nastala, niti što znače, a kako rekoh ne bavim se komparativnom filologijom. Takova su imena: Alilovica Škamnica, Trtor, Žnjidovac, Makovnik, Titra, Konjak, Ljubča, Bitoraj, Rasova. Imena Kneja, Doluš, zvuče sasvim staroslovjenski, a Japage (biljevište u šumariji plaščanskoj) na grčki, svakako mora biti stara osnova u toj riječi. Na bivšu Vojnu Krajinu iii možebit još prije, dok se s Turcima vojevalo, potsjećaju nas imena šum. predjela Stražište, Stražbenica, Šerežište, Kalun, Lubarda itd.

Imade medju tima nazivima i sasvim prosto narodnih i smiješnih izraza, na priliku Treskovac, Opleteno, Marino Duboko.

Sve su to, kako je istaknuto, pravi narodni nazivi, iz svih tih naziva otsjeva duša našega naroda, koja znade biti i ozbiljna i vesela, ali koja znade i visoko i pjesnički osjećati. Nema sumnje, da su nazivi: Sopatca (jer iz nje sopti t. j. diže se magla, isparuje), Samari (prema konfiguraciji terena), Sladivojka, Krasnica, Sivnik, Mrkvinci (tamna jelova četina), Vučije glave, Kolovratske Stijene, Gromovine, Bijeljevine pravi pjesnički nazivi, a takovih u našega naroda dosta imade.

Završujem i kažem, da su ovo prave hrvatske riječi, pa ih moramo kao takove čuvati i cijeniti, dapače što više se njima služiti i na svijetlo

ih iznijeti, da ne ostane Krasnica samo u Krasnici, već da se i drugdje spominje. Zar ne bi bilo umjestno, da se naša društva, ulice, trgovi, šetalšta i svratišta okrste tim lijepim narodnim imenima, a ne, kako vidimo: zvono, šišmiš, k beloj raci itd. Gospodu kolege šumare pako molim, da kod uredjenja šuma odnosno sastavka gospodarstvenih osnova točno paze na imena i nazive šumske predjela i gospodarstvenih jedinica, neka ih bilježe točno prema narodnome izgovoru i neka ih tako ispravljaju, a neka se ne oslanjaju na katastralne i stare šumske mape, jer su te nacrte sastavljeni većinom tudjinci, kojima nije bilo stalo do ljestvite i čistoće hrvatskoga jezika, niti su taj jezik poznivali.

Osobne vijesti.

Imenovanja. Kraljevski povjerenik u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji imenovao je: kr. žup. šumarske nadzornike I. razreda Mirka Puka i Rikarda Schmidingera, kr. zemaljskim šumarskim nadzornicima I. razreda u VII. činovnom razredu extra statum. sa sustavnim berivima, ostavljajući ih na dosadanju mjestu službovanja kod kr. županijske oblasti u Zagrebu odnosno Varaždinu, a kr. žup. šumarskog nadzornika II. razreda Petra Puljević-Nikolića kr. žup. šumarskim nadzornikom I. razreda u VIII. činovnom razredu sa sustavnim berivima, ostavljajući ga na dosadanju mjestu službovanja kod kr. županijske oblasti u Bjelovaru, te šumarskog pristava I razra. Levina Hauseise a. kr. žup. šumarskim nadzornikom II. razreda u IX. činovnom razredu sa sustavnim berivima ostaviv ga na dosadanju mjestu službovanja kod kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove.

Zatim je imenovao kr. kotarske šumare I. razreda: Josipa Gulinu kod kr. kotarske oblasti u Grubišnom polju, Ivana Königa kod kr. kotarske oblasti u Sisku, Šandora pl. Köröskenya kod kr. kotarske oblasti u Našicama, Josipa Grünwalda kod kr. kotarske oblasti u Daruvaru, Antuna Resza kod kr. žup. oblasti u Bjelovaru, Rud. Erny-a kod kr. kot. oblasti u Zagrebu, Slavka Sutlića kod kr. kotarske oblasti u Karlovcu, Slavoljuba pl. Teklića kod kr. kotarske oblasti u Ludbregu, Stjepana Reymana kod kr. kot. oblasti u Varaždinu, Ivana Odžića kod kr. kotarske oblasti u Čazmi, Josipa Majnarića kod kr. kotarske oblasti u Delnicama, Milana Žibrata kod kr. kotarske oblasti u Virovitici, Rafaela Dvoržaka kod kr. kotarske oblasti u Križevcima, Gjuru Demetrovića kod kr. županijske oblasti u Gospicu, Milana Weinera kod kr. kotarske oblasti u Kutini; te šumarske pristave I razreda: Antuna Jovanovca kod kr. kot. oblasti u Delnicama i Rudolfa Kolicaša kod kr. kot. oblasti u Slatini, kr. šumarskim povjerenicima u IX. činovnom razredu extra statum, sa sustavnim berivima, ostavljajući ih sve na dosadanju mjestu službovanja, nadalje kr. kotarskog šumara I. razreda kod kr. žup. oblasti u Zagrebu dra. Vasu Vučkovića kr. šumarskim pristavom I. razreda u X. činovnom razredu sa sustavnim berivima, premjestiv ga podjedno kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vradi, odjelu za unutarnje poslove.

Preuzvišeni gospodin Dr. Teodor grof Pejacsevich virovitički imenovao je na području šumske uprave pl. povjerbinskog dobra Našice dosadanjeg

vlastel. šumarskog nadzornika g. Franju Grögera vlastelinskim šumarskim savjetnikom. Gospodina Julija Nikolaševića šumarskim kontrolorom, a gosp. Petra Rohra šumarskim inžinijerom.

Presvjetli gospodin Ivan grof Drašković, povjerio je gospodinu šumarskom savjetniku Franji Grögeru upravu cijelokupnog šumskog gospodarstva svojih imanja u Baranya-Selye, Trakoščanu kao i u po njemu novo kupljenom virovitičkom vlastelinstvu.

Društvene vijesti.

Dar. Prigodom izpitivanja gosp. osnove za šume preč. nadbiskupskog kaptola zagrebačkog sabrali su za literarnu zakladu osnovanu u spomen pok. A. Borošića i t. d. Rikard Schmidinger, kr. zem. šum nadzornik, Gabriel Kuković, ravnatelj dobara prvostol. kaptola zagreb. u Var. Toplicama, Ladislav Černy, šumarnik istog vlastelinstva, Bogdan Svoboda, šum. nadz. grada Varaždina, Gjuro Grlić, kr. kot. šumar u Varažd. Toplicama, Bartol Pleško, kot. šumar u Krapini i Arnold Gerstman, kot. šumar u Zlataru = 28 kruna.

Različite vijesti.

Skupa brjestovina. U šumi »Prašnik« kr drž. šum. erara izradila je tvrdka Neuschloss jedan brijestov trupac od 10 met. dužine sa 145 cm dolnjeg i 143 cm. gornjeg promjera. Prema tomu iznaša kubatura tog trupca $17\frac{1}{4} \text{ m}^3$. Trupac je prodan loco kolodvor Okućani za 2000 K. i to u Švicarsku.

Zanimivo je pri tom to, što je stablo kod procjene uzeto kao trulo ne samo po prodavaocu nego i po kupcu a to s razloga, što je bilo ozdol šuplje i što je gornji dio stabla bio slomljen i to po svoj prilici takodjer radi kakove mane u gornjem dijelu.

Nakon obaranja, odrezano je ozdol 2 met. pa se je pokazalo, da je ostali dio trupca zdrav i dobar.

Brjestovinu traže u zadnje doba osobito sa pravljenje furnira, koje se upotrebljuju za fino pokućstvo. Traži se ali samo takova roba koja ima uzke, jednoličnije godove i tamniju (smedju) boju.

Svetla se brjestovina za pokućstvo netraži niti se dobro plaća pa tako ni drvo sa širokim godovima.

Pokućstvo sa brijestovinom furnirano došlo je u modu pred par godina, a drvo sa rečenom kakvoćom plaća se sada isto tako kao slavonska hrastovina.

U nazočnom slučaju prodan je 1 m^3 za 117 K., što bi moglo odgovarati vrijednosti na panju od 100 K. za 1 m^3 .

U istom predjelu izradila je rečena tvrdka iz jednog hrasta dvojnaša 184 tekućih metara (dužine) trupaca I., II., III. i IV. razreda i to iz ideblovine i granjevine.

Značajno je, da drvotržci kod procjene svrstaju trupce po kakvoći dimenzijama u četiri razreda a prva tri razreda još u 2 podrazreda.

Kr. kotarska oblast u Karlovcu.

Br. 16540|1912.

Karlovac, dne 23. X. 1912.

Blatnica z. z. prodaja hrast. stabala.

Oglas dražbe.

Na temelju naredbe kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 10. t. mj. broj 63495|1912 prodavati će se dne 11. studena 1912 u 10 sati prije podne u uredu kr. ove oblasti, putem pismenih ponuda 263 kom. hrast. stabala nalazećih se u šumskom predjelu »Bok« uz izkličnu cenu 32524 K 36 fil.

Propisno sastavljene i biljegovne ponude obložene žaobinom od 10⁰ izklične cene imadu se predati najkasnije do 11. studena 1912. do 10 sati prije podne kod uručbenog zapisnika kr. ove oblasti.

Ponude zakašnjele, brzjavne i uštmene, kao i one ispod izklične cene ne primaju se.

Dražbovatelji imadu u ponudi navesti, da su im dražbeni uvjeti za stupajućih kupo-prodajni ugovor, dobro poznati i da iste bezuvjetno prihvataju.

Dražbeni uvjeti, koji se odnose na prodaju spomenutih stabala mogu se za vrieme uredovnih sati uviditi kod kr. ove oblasti.

Upravitelj:
Kr. županijski tajnik:
Peićić v. r.

Br. 6—5.

Branimo kulture od divljači!

„BRUMATA“

zakonom zaštićeno!

Moje, po stručnjacima izkušano i za očuvanje šumskih kultura od obgrizavanju po divljači izvrstno sredstvo „Brumata“, dobiva se u zgodnim limenina kutijama sa 5—10 kgr. sadržine, te u zamotcima od cca. 25, 50, 100, 150—300 klg. postavljeno na kolodvor u Beču za 40 K po 100 klg. Uporaba toga sredstva je vrlo jednostavna a uspjeh siguran i trajan.

Josef Pastöter, Schmieröle- u. Fettwarenfabrik

Wien X-8, Favoritenstrasse 180—82.

Za 60—70% jestinije nego svako
ino sredstvo!

Za 60—70% jestinije nego svako
ino sredstvo!

Hrvatski šumarski kalendar g. 1913.

dotiskan je, te ga gg naručitelji mogu dobiti uz običajnu cijenu od 2 K 40 f. kod gdje. Makse udove Borošić u Zagrebu Gundulićeva ul. br. 54. Kalendar je popunjten raznim novim gradivom, te će svima potrebama p. n. gg. šumara udovoljavati.

A. Kern, kr. šum. nadz.

Broj 4476, ad. 1912.

Prodaja hrastova.

Podpisani ured prodaje 4. studenoga 1912. u 10 sati prije podne putem pismenih ponuda u sljedećim sječinama hrastova stabla i to:

Mali Parmezir	1629	stabala uz procjenu	274.557 K.
Veliki Parmezir	1432	,	219.625 K.
Repaš-Ljevača	736	,	212.041 K.
		Ukupno	706.223 K.

Gospodarstveni ured Gjurgjevačke imovne obćine.

U Bjelovaru, dne 10. listopada 1912.

Honoriranje članaka.

Za članke (rasprave) i ine sastavke (vijesti i crtice) u Šumar. listu i Lug. vjestniku, plaća se u ime honorara po jednoj stranici:

- za izvorne sastavke 5·0 K;
- za prevode 3·5 K; i
- za prepisane stvari 2·0 K.

Povrh toga će se za one članke, koji su od osobite vrijednosti, u koje je sastavljač morao uložiti puno truda, te koji su u strukovnom i jezičnom pogledu tako dotjerani, da ih ne treba ništa, ili veoma malo ispravljati, — na predlog urednika društvenog časopisa, po društvenom upravljujućem odboru dopitati još posebna nagrada.

SADRŽAJ.

Strana

Šumske štete i šumsko-odštetni cjenici. Piše B. Kosović, kr. zem. šum. nadzornik	413—427
Poučni izlet članova hrv.-slav. šumarskoga društva u šume gradiške imovne obćine i cerničkoga vlaselinstva . . .	428—449
Njekoliko o imenima šumskih predjela. Piše Z. Turkalj . . .	449—451
Osobne vijesti: Imenovanje	451—452
Društvene vijesti: Dar	452
Različite vijesti: Skupa brjestovina	452

Br. 12—2 Zlatna kolajna sa izložbe u Parizu 1900.

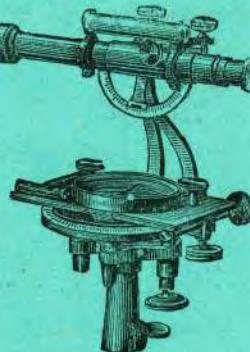
Neuhöfer i sin (Neuhöfer & Sohn)

c. kr. dvorski mehaničar
Beč, V. Hartmannagasse 5.

Izrađuje pod jamstvom izvrstne izrade i točne rektifikacije

Bonsolne strojeve
sa optičkom distanz-
mjerom.

Mjerače stolove. Perspektiv ravnala.
Letve za nivelliranje. Šumarske bousole.

Promjerke

iz željeza i drva.

Mjeračke vrpce

iz platna ili očjela.

Planimetre itd. — Pantografe.

Brojne čekiće, aparate za prenosa, crtala kao i sve vrsti matematičkih strojeva i mjerila.

Ilustrovani cjenici badava

Svi se popravci obavljaju najbolje i u najkraćem roku.

Sveudiljna zaliha
svih vrsti mjeračkih
strojeva i pomagala.

